

V
APLEC DE LA SARDANA

15 DE MAIG DE 1966

L'APLEC DE L'EMPORDA

Salutació

V

**APLEC
DE
LA
SARDANA**

**l'aplec
de l'empordà**

FIGUERES, 15 MAIG 1966

Cobles:

**CARAVANA
MONTGRINS
PRAL. FIGUERES
SELVATANA**

Salutació

Enguany, és el FOMENT DE LA SARDANA "PEP VENTURA" de FIGUERES, qui té el goig de saludar-vos com a continuador de la tasca empresa anys enrera per la Comissió organitzadora dels Aplecs.

Hem de repetir-vos, com cada any, unes paraules que gairebé sempre son les mateixes, però que mai, no estan mancades del profund i sincer sentiment de joia a l'obrir els braços per a donar-vos una cordial benvinguda.

FIGUERES, com sempre, us espera i us dona la mà iniciant la formació de la gran rotllana de germanor que ha de refermar l'amistat contreta amb els qui ja vingueren al seu Aplec en anys anteriors i forjar nous amics amb qui per primera vegada vingui a compartir l'emoció sortida d'una magnífica jornada d'exaltació de la nostra dansa, en el mateix cor d'aquest Empordà que ha donat a tot un poble la seva dansa més representativa. Es l'alè de la nostra ciutat exhalant els sentiments empordanesos, que es manifesta en el gran Aplec.

Figueres és ciutat franca i acollidora. A tothom espera i esten els seus braços i desitja que el seu Aplec dugui al món el missatge de germanor i bona amistat entre tots els pobles.

BENVINGUTS tots a l'Aplec de FIGUERES "L'Aplec de L'EMPORDA".

LA JUNTA

V APLEC de la SARDANA - FIGUERES

PROGRAMA

Mati, a les 10

Al Parc Bosc Municipal

PRIMERA AUDICIO DE SARDANES

Cobles:

Pral. Figueres, Caravana, Montgrins i Selvatana.

Tarda, a les 4

Al Parc Bosc Municipal

SEGONA AUDICIO DE SARDANES

per les quatre cobles, en el transcurs de la qual es tributarà homenatge al compositor figuerenc EN SIMO GRATACOS i OLIVERES.

Tarda, a les 7

(simultàniament amb l'Aplec)

EXTRAORDINARIS BALLS en cadascuna de les pistes de les societats, galantment cedides per llurs Junes Directives.

CASINO MENESTRAL

STAT. CORAL ERATO

Orquesta **RITMOS**

Conjunt **LOS GRINGOS**

Orquesta **CARAVANA**

Orquesta **MONTGRINS**

Nit, a les 10

A la Rambla

TERCERA i ULTIMA AUDICIO DE SARDANES

Cobles:

Pral. Figueres i Selvatana.

V APLEC DE LA SARDANA - FIGUERES

Cobles, Sardanes i autors

P. F.	PRINCIPAL FIGUERES
C.	CARAVANA
M.	MONTGRINS
S.	SELVATANA

Matí, a les 10

Al Parc Bose Municipal

S.	Les comares	J. Serra Bonal
M.	Somni	(1) M. Saderra Puigferrer
F.	Dolça amiga	F. Sirés
C.	Ressó d'En Pep Ventura	(2) J. Baró Güell
S.	Enèrgica	R. Vilá
M.	Figueres a Pep Ventura	(3) J. Cristau
F.	La pubilla cuinera	J. M. ^a Boix
C.	Com tu la volies	F. Mauné
S.	Les culleretes de Sant Miquel	A. Juncá
M.	Exaltació (estrena)	Ll. Albert
F.	Totes volen hereu	Pep Ventura
C.	La petita Josefina	R. Palmada
CONJUNT	PLUJA DE FLORS	S. GRATACOS
S.	Els dos promesos	P. Mercader
M.	Torrassenca	B. Vallmajó
F.	Alegroia	C. Casademont
C.	L'oreig entre els pins	R. Serrat

Tarda, a les 4

Ai Pare Bosc Municipal

C.	Neguit	J. M. ^a Tarridas
M.	La Verge Blanca (estrena)	Ll. Buscarons
C.	El rossinyol d'En Pradell (estrena)	A. Planiol
M.	Te la dedico	R. Rosell
C.	GERMANOR	(4) S. GRATACOS
M.	Bufalo Bill	J. Coll
F.	La Rosa de la masía	J. Bonatterra
S.	Que bonica es Catalunya	N. Paulis
CONJUNT	JOVENIVOLA	(5) S. GRATACOS
C.	La noia matinera	J. Blanch Reynalt
M.	Carminda de Palamós (estr.)	(6) R. Mariano
F.	Alegres fadrins	P. Marons
S.	Tot jogant	E. Sans
F.	Cants de Maig	V. Bou
S.	La batalla del Bruc	(7) F. Juanola
F.	L'Elvira de Verges	A. Rimbau
S.	Diada d'Aplec	F. Mas Ros

Nit, a les 10

A la Rambla Sara Jordà

F.	Assumpció	J. Conangla
S.	Recordant Vic	J. Serra Corominas
F.	Vora el riu Ter	J. Garriga
S.	RAIG DE SOL	S. GRATACOS
F.	En Joan saltaire	A. Mas Bou
S.	Girona 1808	R. Viladesau
F.	A la plaça	E. Morera
S.	Les calandries	J. Saderra
CONJUNT	SOTA EL CEL DE CATALUNYA	S. GRATACOS

Vegí's notes Programa (1), (2), (3), (4), (5), (6) i (7), referents a les sardanes senyalades, en la pàgina següent.

Notes programa Sardanes

- (1) Havent-li demanat a l'ator de la lletra de la sardana "Somni", molts amics de la nostra dansa, s'ha programat aquesta sardana, inserint en les pàgines d'aquest Butlletí la seva poesia.
- (2) El compositor gironí, En Josep Baró i Güell ha volgut contribuir a l'erecció del Monument a Pep Ventura, composant aquesta sardana i cedint els drets d'ator a favor de la Comissió Pro-Monument.
- (3) També el figuerenc En Jaume Cristau i Brunet, jove compositor, ha fet dita sardana, col·laborant a l'homenatge a Pep Ventura que organitzà el Casino Menestral a benefici del Monument.
- (4) Escrita amb motiu de la primera excursió a Barcelona que feu l'Orfeo "Germanor Empordanesa", que el mateix autor dirigia, en el mes de maig de l'any 1915.
- (5) Es la més popular de les sardanes escrita pel Mestre En Simó Gratacós i la dedicà al seu íntim amic En Ramón Foraster
- (6) Rafael Mariano Blázquez, no és català del principiat, però si ho és d'una altra regió de parla catalana.

Nascut a Ciutadella (Balears) i amb 25 anys de residència a Catalunya, dels quals 20 els ha viscut a l'Empordà. Si a això hi afegim la seva vocació per a la música, encara que no n'és professional, no ha pas d'estranyar-nos que hagi profunditzat en les entranyes empordaneses i sabut plasmar en el pentagrama les melodies que li han inspirat les belles costums i tradicions del poble.

Així, ha escrit cinc sardanes i ha donat sempre la preferència d'estrena a l'Aplec de Figueres.

Les dues primeres les dedicà a Figueres i a La Jonquera, poblacions on ha estat vinculat durant 20 anys. La tercera al seu poble; la quarta a unes amistats i la cinquena, que se li estrena aquest any, vol recollir la representació de les damiselles de Palamós, lloc on l'autor avui està destinat per imperatius del seu càrrec.

- (7) Airosa sardana del compositor En Francesc Juanola Reixach, inspirada en el guió poètic original d'Antoni Vives i Batlle, que Ràdio Barcelona va retresmetre el passat mes de Març, el qual publiquem.

Retrat d'un retrat

Tinc a les mans el número set del portantveu del Foment de la Sardana. Es un fascicle groc i una mica maltractat pels anys. Té uns anuncis divertits i plens d'encant. Els articles són entusiastes i evidencien un esperit lluitador. Es del juliol de l'any 1928.

N'hi ha un, d'aquests articles, que l'autor anomena Retrat. Ho és, i ben interessant per cert, de Simó Gratacós. El lleigeixo poc a poc entretenint-m'hi, perquè un munt de records s'aixequen com una volada d'ocells, d'aquesta lectura. Em sembla tornar a veure el Simó Gratacós que he tant conegut...

Jo no tenia més enllà de dotze anys quan anava a casa seva, al petit pis del carrer Nou, a jugar amb la seva filla Maria-Rosa. No sé si la casa era bonica, però sí recordo que tenia una gran terrassa i que a les tardes d'estiu s'hi estava molt bé. El senyor Gratacós hi era moltes vegades, perquè estava enamorat de la vida de família, dels fills, del viure senzill i casolà. No era un pare seriós distant, preocupat. No. Semblava —i a mi això m'admirava— que no tenia cap més cabòria que parlar amb nosaltres, participar del nostre món, fer-nos riure amb les seves agudeses. Mai, no alçà la veu ni tingué un gest dur, ni es negà a escoltar-nos. Es desfeia materialment per nosaltres, els infants. I no calia que ens conegués: pel carrer qualsevol nen que plorés, esdevenia immediatament el seu amic: s'ajupia, el consolava el mocava si era precis i no seguia el seu camí fins que el motiu de la petita tragèdia s'havia fos com un nuvolet d'estiu...

Un home que es fa amic dels infants, que els infants trien per amic, no cal dir que és un home bo. Simó Gratacós era un home bo un d'aquells homes que respiren bondat. I no bondat a seques, que gairebé no és més que simplicitat; sinó una bondat revestida de dignitat encocxinada d'una "sensibilitat prima com un tel de ceba", una bondat intel·ligent "en línia recta", com diu Alber i Galter en l'al·ludit Retrat.

Fixeu-vos quin impacte em produí una tal mena d'home que d'això fa vint-i-cinc anys i encara sembla que el veig ara. Coronant un cos magre de carn, el cap era un símbol de vida i de inquietud. Els ulls, miops tenien però darrera de les ulleres la vivor de l'esperit sempre alerta, sempre a punt per la polèmica seriosa. apassionat en la discussió seré en l'elogi, curiós i sensible. Tot el commovia: la música —la gran passió—, l'oració. l'home... Sentir-lo descriure alguna d'aquestes coses, era com descobrir-les de nou. Un dia es va engrescar parlant-me de l'oboè instrument que jo no havia sentit mai encara; intentant descriure la bellesa del seu so va dir-me textualment; "Així deu sonar la música al cel". Jo era llavors una criatura, però no puc sentir mai un oboè sense recordar-me dels seus mots i comprobar fins a quin punt era exacta la seva afirmació.

Per altra banda tenia una actitud ferma i ga'rbé agressiva amb allò que l'indignava o anava en contra del seus principis o gustos. En això era d'una intransigència a tota prova, i discutia i argumentava amb una passió que sorprenia. Sortosament aquest foc no va extingir-se amb ell i els seus dos fills tenen molt d'aquesta passió sana. tant empordanesa per defensar llurs punts de vista. Tampoc la llavor musical que Simó Gratacós duia a dintre. no va morir amb ell i moltes altres cançons han fet niu tan el mateix arbre: si bé les branques són unes altres l'arrel és la mateixa...

I és del Simó Gratacós músic que volia parlar-vos avui, en què tots els sardanistes figuerencs es donen les mans entorn del cinquè Aplec de la Sardana.

Nascut el dia 21 de gener del 1892, Simó Gratacós va començar a aprendre solfeig amb el mestre Eusebi Vilà i més tard seguí els estudis d'harmonia i composició amb el mestre Josep Cirilo, músic de regiment.

Comença a compondre música des de molt jove, i en un període apassionat i fecund de nou o deu anys escríu tota la seva producció musical. Efectivament, des del 1911 vacillen les dates de les seves sardanes més conegudes: PENSANT AM TU (1911); FLORS I ESPINES (1912); ENCIS D'AMOR, SOMNIANT, RECORDS DE MA INFANTESA. ROSES DE MAIG (1912); LA PUBILLETA. EL DESPERTAR DE MA AIMADA, DESENGANY, JOIA DEL COR, CAPVESPRADA (1913); LA REINA DEL COR, (1914); RAIG DE SOL, GERMANOR (1915); ENCIS DEL MAIG, SOMNIS I AMORS (1916); CLARORS DE POSTA (1917); SOMRIURES (1918); SOTA EL CEL DE CATALUNYA (1921); PLENITUD (1922). I entre las sardanes dedicades: JOVENIVOLA (a Ramón Foraster); PLUJA DE FLORS i MARINERETA (a les germanes Pepita

i Margarida, respectivament); SOSPIRS DEL COR (a Emili Pallisera) i DELIRI (a Santiago Massot).

També escrigué altres composicions musicals com valsos, xotis, caramelles, uns goigs a Sant Baldiri (a veus i orquestra), cançons populars i peces de teatre Líric. Després d'aquest període, però, es clou definitivament, la seva florida musical, Déu sap per què. Segurament la vida i tota la seva munió d'exigències varen ofegar moltes melodies que intentaven encara fer-se vives i més enllà de la seva intimitat. Potser Simó Gratacós pagava així el seu tribut d'home treballador, responsable, entregat a la feina diària amb el convenciment que no és possible servir a dos senyors.

Com són les sardanes de Simó Gratacós? Albert i Galter les defineixen com unes "sardanes netes com uns angelets... impregnades de salut i de pensament nostre". Sense concessions o molt poques a la barroera música que per aquell temps malmetia la sardana, Gratacós escriu unes sardanes "que serveixen d'orientació i de brúixola", que ensenyen al mateix temps que agraden, que dignifiquen la nostra dansa i poleixen el gust, no sempre prou exigent, del poble i l'ajuden a distingir la música veritable de pseudo-sardana que llavors privava i que tant lluny estava de la veritable font de la nostra dansa. Ell fou el que "parlà aristocràticament en català", segons aguda frase de l'esmentat comentarista. Vol dir amb això que parlava —és a dir, composava— peces pel poble i amb inspiració popular, però intentant donar una nova dimensió a la sardana, educant, al mateix temps, al poble al qual anava dirigida. Era, doncs, la seva, una tasca noble i difícil i no sempre agraïda i compresa: la tasca d'un veritable mestre.

I ara que anomeno al mestre, deixeu-me que us parli, per acabar, de la seva labor com director de l'ORFEO GERMANOR EMPORDANESA del CASINO MENESTRAL càrrec que va exercir durant set anys, des del 1914. Tinc al davant un programa de l'any 1918 que per les Fires de Santa Creu anuncia la següent vetllada:

HIMNE DELS ORFEONS CATALANS	Millet
SANT JOSEP I SANT JOAN	Perez Moya
MUNTANYES REGALADES	Sancho Marraco
PATRIA NOVA	Grieg

Mestre Director: SIMO GRATACOS

Conjunt Choral: 300 executants

Com a nota curiosa, apunto el preu de l'entrada: Una pesseta.

Al front d'aquest mateix orfeó, Simó Gratacós va a València a l'estiu del 1918. L'expedició artística l'integren l'Orquestra-Cobla Antiga Pep. el violinista figuerenc Enric Sans i els 130 executants que obeeixen la bauta de Simó Gratacós. Més tard, juntament amb Mossèn Carles Vidal, va formar els POMELLS DE JOVENTUT i finalment, amb Mossèn Josep Maria Albert la Capella Parroquial que avui encara perdura.

Simó Gratacós músic, fou tan íntegre i tan recte com en el seu viure quotidià: cap concessió al mal gust cap vanitat en el seu tarannà. cap acritud en la seva feina. Tot ho feia amb un cert aire "de desenganyat de bona fe", que equival a dir d'home conscient que coneix les humanes limitacions. La música li fou fidel perquè ell fou fidel a la música, a la veritable. La sardana, entre les seves mans fou tractada amb delicadesa, amb respecte, gairebé amb reverència. Els sardanistes per estricta justícia, han de pronunciar també de la mateixa manera el nom de Simó Gratacós.

Carme Guasch

La sardana i la joventut

Es observable la poca afició que el jovent d'avui, en el nostre comarc i vil·la de Figueres, sent per la sardana que, precisament, hauria d'ésser com la seva dansa natural. En qualsevulla ballada pública, fa més goig contemplar unes rotllanes de gent madura que no pas unes en què hi domini l'element jove: aquells ballen amb més consciència, amb més art, amb més amor, mentre que bona part dels balladors joves sembla que només es moguin per fer el baligabalaga, sense atenció a les regles que la dansa comporta perquè resulti gairebé una obra artística. A què és degut tal desmenjament? Es degut ens sembla a que la joventut d'ara té molt pronunciat un esperit mimètic que la porta a acarrerar-se rera les coses que creu molt importants només perquè s'han introduït de fora a l'impuls d'una moda o d'una espectacularitat que, en la majoria dels casos, no té suc ni bruc ni consistència de cap mena. I la sardana, com a valor de dansa institucional del poble que l'ha vivificada i expandida, mereix un altra classe de consideració.

La mereix, no solament pel seu esperit diguem-ne pairal, ja que no hi ha cap més país, fora el país que poblen gents catalanes que la cultivin; pel simbolisme que enclou en representar la germanor dels pobles sota la llum del sol que ens il·lumina, i pels elements —musicals, coreogràfics i de manifestació popular— que la integren, la fan plàstica i la dignifiquen. I com totes les danses que han creat els pobles, representa també un llegat d'optimisme, de fervor anímic i d'alegria, que reclama, principalment, el concurs de la joventut. En certa ocasió, uns intel·lectuals i artistes barcelonins van acompanyar la xímia actriu del teatre castellà, senyora Membrives, a la festa major d'un poblet de la costa perquè presenciés una ballada de sardanes, i la gran actriu va restar tan impressionada de l'espectacle, que veia per primera vegada, que després va afirmar que, en aquella música i en aquelles danses, li semblava trobar la profunditat de un rite religiós. Naturalment, ara ací no advoquem pas per un hieratisme que donaria a la sardana un encarcament que desfiguraria el caràcter de festiu popular que deu haver de tenir. Però sí que seria de desitjar que el jovent de les nostres comarques obrés una reacció en favor de la sardana en el sentit de donar-li el seu calor i la seva perfecció. Que no es pogués dir més, com una vegada el formidable prosista i bon observador que fou en Prudenci Bertrana, va escriure, en un dels bells "Impromptes" que publicava a *La Veu de Catalunya*, que allí on es ballava més malament la sardana era, precisament, —precisament, compreneu?— al nostre Empordà.

Josep M.º Comte i Marquès

Somni

Lletra: Mn. Manuel Pont Bosch

Música: Manuel Saderra

Quan la foscor devalla
pel pendís del ponent,
tot l'estany és un càlid
cigne d'argent.

I va lliscant suau
amb riure blau.
Qui sap on va?
Va a somniar!

Ai quin neguit!
Ai veus dintre el vent!
Tot es mou! Quin brogit!
— Vels de misteri! —
Com joncs florits,
els estels van quedant adormits.
I llavors el vol estrany
de les fades, emplena l'estany

Quina cançó
d'aigua i espant!
Les fades van fent, tot dansant,
claror!
Sota els desmais s'han dat la mà
en sardaneig.
Fades i estany cantant l'amor.
La nit és com un gran cor.
Quin màgic encís hi ha per tot,
quin dolç encant
l'estany somriu,
Resta tot dins la nit Somniant!

Glossa de fons a la sardana "Somni"

I les ombres van lentament
vestint l'estany.
Les formes vagues, tot passant,
van estenent sobre l'instant
l'encís.
I l'aire es torna una cançó;
l'estany és tot tremolor.
Ai quin esguard feliç
amb riure tot blau,
té l'estany.
La lluna vindrà
i l'estany veurà
la gran llum:
Ai, la llum del bell son;
la llum de les fades dansant;
secret de totes les nits. l'esclat
del somni esperat.

Quin delit, quin frisament,
fades blanques com l'argent!
Van ballant sota els desmais
Ai quin vivor!
Tot son ales dins la nit
tot és cant, tot és neguit!
L'estany blau, en somni dolç
somriu adormit.

Mn. Manuel Pont

L'Aplec (1)

Avui s'escau l'aplec a l'ermitatge:
endiuenjats hi van en romiatge
pagesos i artigaires, pastors i cavallers,
i a sant Martí quiscun un do demana,
un do que els concedeix de bona gana,
als camps bones anyades, infants a ses mullers.

Les nines i donzells no pregunen gaire,
que els tempta, omplint de melodies l'aire,
la verda cornamusa que s'infla sota un pí;
lo flabiol espignador refila
i a floret de donzelles que desfila
marcant va la cadència lo colp del tamborí

Los passarells ne tenen gelosia
i trenen ses cançons amb l'harmonia;
la tòrtora hi barreja son plor anyoradís;
piteja lo pinsà, canta l'alosa
i, eco del cel lo rossinyol hi glosa
angèliques passades que ha après al paradís.

Hi barreja sa música o sa nota
de l'aigua el rajolí, la que degota
dels arbres a la prada, com perla en un mantell;
los tells que el bes de l'aire fa remoure
flors nevades i roses deixen ploure,
que cullen a trenc d'alba les nines de Castell.

Prop d'on se cabdella i descabdella
lo contrapàs, sota una arcada vella,
la Font del Comte raja del cor d'un bosch jolic,
los trèmuls, albes i llardens que abeura
ombra li fan d'un cortinatge d'heura
que atravessar no poden lo raigs del sol d'estiu.

Los dos comtes s'asseuen en la molsa,
lligats pels sons i melodia dolça;
Gentil plantat a l'ombra se queda d'un euró,
mirant els qui la música destria
i encadena uns amb altres l'harmonia,
com lliga les idees ardenta inspiració.

Encaixen los fadrins amb les donzelles,
les parelles galants amb les parelles,
flor que l'amor enfila per fer-se'n un collar;
quan la viventa roda és acabada
suau, majestuosa. acompassada,
a l'aire de la música comença de rodar.

Al centre de la roda harmoniosa
de les nines somriu la més hermosa,
coronat de violes de bosch son front serè.
Gentil prou la coneix, puix se somriuen,
com dues flors que al mateix arbre viuen,
de la mateixa saba d'amor que les sosté.

Ple d'oracions son llavi que sospira,
l'ermità piadós a Gentil mira
des del portal del temple, rosats sos ulls en plor,
i girant-se al sagrari de l'Altíssim:
Salvau-lo —diu—, oh Pare amorosíssim!
les filles de la terra vos robaran son cor,

Lo flabiol que plora i que sanglota
de prompte puja a sa més alta nota;
com rusc al trenc de dia la dansa se remou,
s'enllesteixen los sons en ses escales,
los peus dels sardanistes prenen ales
i al sol de l'alegria tota ànima es desclou.

Aixis les hores en ses danses belles
lo ritme van seguint de les estrelles
que en giravolta eterna rodegen la polar;
més canta el gall i dansen més alegres
i d'ombra alçant los cortinatges negres,
amb cants d'albada ajuden la terra a desvetllar.

Al desencadenar-se la sardana,
com enfilall de perles que s'esgrana,
ne surt també Griselda, la rosa del ramell,
amb gentilesa arranca de sa testa
la corona de reina de la festa
i en mans corre a posar-la del cavaller novell.

Jacint Verdaguer

El Mestre Cassià Casademont

Pel febrer de 1963 moria a Barcelona, el Mestre Cassià Casademont i Busquets, als 88 anys, d'una manera plàcida; i voltat de l'amor dels seus i no gairs recordat, però, de molts que tant l'havien aplaudit en la seva maduresa.

Nascut a Banyoles, visqué i es formà, musicalment, a Girona i a Sabadell, per a instal·lar-se definitivament a la Ciutat Comtal, on el compositor i el pedagog aconseguiren un lloc brillantíssim.

Dotat de grans facultats artístiques creadores amb l'impuls d'una fecunditat sorprenent, va escriure 377 obres de tots els gèneres musicals. Escau, ara, ací, de parlar, baldament sigui amb brevetat, de les seves sardanes: N'és autor d'una quarantena per a dansar i de deu per a coral.

Les millors cobles es disputaren les sardanes del Mestre Casademont, les quals eren dansades o cantades amb autèntic entusiasme popular i amb l'elogi dels crítics més exigents. Per alguna cosa nasqué al lliandar de l'Empordà, agitat el sea esperit per l'orfeònic clamor de la tramuntana. Duia a la sang la dolça i viril, ensems, "passió empordanesa", car el seu pare era fill de Torroella de Montgrí... Sovint, per a més contacte encara, aquest inoblidable sembrador d'harmonies, actuà amb orquestres, en aquella meravellosa comarca, singularment Figueres, on vivia —i visitaba sempre que hi anava— la tia Teclera, germana del seu pare.

L'obra musical del Mestre Casademont és realment important. Ens agradaria sentir d'ell, si més no, més sovint, les sardanes més escollides... "La cançó del taper", "Banyoles, ciutat bella", "Festa alegre" i la magnífica "Carme Gentil", Flor Natural al gran Certàmen de Sardanes celebrat a Arenys de Mar, el 9 de juliol de 1923, en el qual fou Regina de la Festa la seva filla Agnès, amb un Jurat integrat pels Mestres Lluís Millet, Lamotte de Grignon i Sancho Marraco.

En les produccions de l'enyorat Mestre, hi senyoreja una mestri-vola perícia en l'estructura, que es mou, sempre, amb les ales d'una primaverat inspiració i d'un alè popular inconfusible, dins d'una ferma originalitat. I ja no cal dir que aquestes qualitats les veiem més lluminosament presents en les seves sardanes.

Tomàs Roig i Llop

Què tens, sardana?

Què tens, sardana, que et fa tan encisadora, tan nostàlgica, tan evocadora? Què tens, sardana, que quan et sento no puc aturar el meu cor, que, aventurer i ple de vida vol dansar amb tu? Què tens, sardana, que adés em fas riure, adés plorar?

T'estimo des de molt petita; quan encara no sabia saguir el teu ritme; quan els meus peus d'infant volien copiar els gràcils moviments de la gent gran.

Després fores testimoniatge del meu primer amor! Silènci! No ho diguis a ningú! Tu i jo ho recordarem com a bones companyes.

Sardana, aquesta nit has arribat, com sempre, quan més et necessitava. La teva companyia ha trencat els nubols de la soletat que em rodejaven. Per uns moments he volgut sortir al carre, cridar que soc jove, que vull viure, viure...

Sardana, quan et sento vull obrir la meva presó. Desitjo un matí de Primavèra; tot sol, amb l'eterna anella acompassada en la nostra Rambla. Les mans en les mans i la mirada alta, més lluny dels arbres; perduda en el cel pur que ens regala la tramuntana. Oh! aquelles nits d'estiu; nits calmoses, en els quals ets objecte d'admiració d'uns estranys que, per fi, et senten dintre seus i no poden conformar-se d'ésser simples espectadors.

Sardana..., avui t'estimo més que mai. Cada vegada m'agrades més. Tot en tú és símbol i goig. Em sembla sentir la veu de la tenora que li crida a la meva ànima: VIU! I VIURE, ES L'UNIC QUE IMPORTA!

M.ª Teresa Puig

El Momento es el Momento Casados

Si mai us demanen...

Fa uns quants anys, durant una de les meves visites a Catalunya, em trobava en una magnífica tarda d'agost en un poble de la Costa. Havia dinat molt bé i estava davant d'una taula i davant d'una tassa de café i una copa de Clisy dins un mena de pèrgola en un bar que llavors tothom en deia "Cal Coix —però que ara li han posat per nom, "Bar Flamenco". El turisme fort encara no s'havia imposat per aquells contorns, i els pocs turistes que tot just començaven a assaborir els encants d'aquesta bella terra representaven només els primers contactes entre la vostra cultura mediterrània i la nostra anglosaxona —encara que dubto molt si es poden considerar la majoria d'aquells cossos britànics, blancs i prims, que adornen modernament les platges catalanes com a representatius de qualsevol cultura, sigui la que sigui! Però potser llavors era diferent... De totes maneres, aquella tarda d'estiu, la senyora anglesa que em donà la bona tarda i es va acostar a la meua taula, no tenia res d'inculta. Ens havíem trobat ja més d'una vegada a l'hotel on tots dos paràvem i havíem tingut alguna conversa força agradable, sobre els països que coneixíem i les diferents costums que hi havíem vist; per això, en veure'm assegut sol prenent café, molt elegantment em va demanar permís per asseure's amb mi —ella ja havia fet el seu passeig de després de dinar. De grat li vaig contestar que "amb molt de gust". Tots deuen conèixer bé aquesta mena de súbdita britànica —vestit antiquat de percala amb dibuix de flors, la corretja d'una màquina fotogràfica creuant-lo a tall d'insígnia militar, barret de palla, també amb flors, i com a arma de guerra, un bastó amb virolla de goma. Són lleones que espanten més que no mosseguen. Doncs en el mateix moment en què s'asseia aquesta bona senyora al costat meu, varen esclatar en la plaça molt a prop de nosaltres però fora de la nostra vista —les primeres tonades, fortes i vigoroses, de **Bona Festa**, la sardana amb que tot just començaven els músics de la cobla la sessió d'aquella tarda en honor de San Bernat.

—I ara; —em va dir— què és aquesta música? Fan un concert?

—Sí i no —li vaig contestar—, això és una sardana!

—Una què?

—Una sardana; la dansa folklòrica d'aquesta regió —li vaig explicar—. Vol que hi anem a veure-ho?

—Es clar que sí! —i es va aixecar com moguda per un ressort, i vinga córrer, barret, bastó i tot, cap a la plaça.

Allà vàrem trobar la gent i la cobla, i un cercle de sardanistes moguent-se amb aquella exactitud, aquella mena de rigidesa aquell moviment llis i exacte que fan d'un cercle de sardanistes una immensa roda treta d'alguna màquina humana de precisió.

—Que és estrany això! —exclamà la meva companya—. S'assembla molt aquest ball a una dansa que vaig veure a tot arreu l'estiu passat a Xipre. I jo que pensava que a Espanya de folklore només hi havia el "flamenco".

Li vaig contar el que m'havien dit sobre el suposat origen de la sardana en les tradicions de la Grècia de l'antiguitat —i també li vaig corregir la idea errada que tenen molts estrangers sobre el folklore espanyol! Ella llavors es va posar a estudiar amb detall els moviments dels que ballaven —i a reflexionar-hi...

—Escolti —em va dir després d'un moment, i referint-se a una conversa nostra del dia abans—, no diu vostè que els catalans són una gent molt individualista? Doncs jo no veig pas que llur dansa ho demostrï gaire. Més individualista és el que balla tot sol davant de la seva parella!

—Però recordi's —li responguí— que també li vaig esmentar que m'havia adonat de que els catalans són una gent que tenen un sentit de responsabilitat social molt desenvolupat. Sempre parlen de llur consciència social o germanor, com ells en diuen, —i es ben veritat! Es aquest aspecte de llur caràcter la "germanor", el que reflecteix la sardana. No obstant em sembla que s'ha de dir també una altra cosa. A alguns pobles, no els fa res, al contrari, els agrada expressar-se individualment davant de la gent —d'**exhibir-se**, es pot dir. Al català no. Es més reservat, més discret. L'individualisme seu no s'expressa així, superficialment, ballant davant de tothom sinó més profundament en els seus pensaments i en les seves accions. Estant amb els seus veïns, el que sent el català és "germanor", "comunitat", i ofereix les seves idees individuals pel bé de la societat de la que es sent una part integrant, però important. Crec que el seu caràcter s'assembla per això una mica al nostre britànic —més aviat reservat, disciplinat, social sinó sempre sociable. Al meu parer, tot allò surt i pren forma en la sardana.

—I què em diu de la música?— em va demanar llavors la senyora amb una rialleta—. No la troba estranya... i un xic monòtona?

—Potser sí —li vaig confessar—, però compari-la amb la música folklòrica d'altres països— el nostre, per exemple. Vol música més monòtona que l'escocesa o la irlandesa? I la música folklòrica anglesa es pot dir que s'ha mort de tant avorrida! Els primers dies, la sardana, fran-

cament, em feia molta gràcia; m'era impossible prendre-la seriosament; em semblava música de circ, —veig que vostè té ganes de riure i sé que molts estrangers tenim la mateixa reacció. Però ara m'he convertit i puc dir que m'agrada molt. Com més n'he sentit de sardanes, més m'ha anat captivant aquesta música, estrident però harmoniosa, pomposa però senzilla de trista alegria i d'alegre tristot. Tot és una qüestió d'agafar-li el gust, i sobretot de sentir-ne l'esperit i això només es fa ballant-la! Vol que ho probem?

La bona senyora em va dirigir un esguard d'incredulitat, de vergonya... però també d'illusió.

—No ens de'xarien pas ballar. No en sé jo!... i vostè?

—Això és igual —li vaig contestar—. Es precisament un dels aspectes més bonics de la sardana que el que vulgui, vingui d'on vingui, pensi el que pensi, sàpiga o no ballar-la, pot ajuntar-se al cercle. Crec que Catalunya deu ser l'únic lloc potser del món. on un foraster pot participar en la dansa d'un poble i que la gent el reb seriosament i amb dignitat.

—Sí que és bonic això!— em respongué, tot veient com el cercle de sardanistes s'eiximplava per moments—. Pel que veig, la "germanor" dels catalans no la reserven per a ells sols, sinó que s'esten a tothom que els vingui amb pau i bona voluntat.

—Així és —li vaig assentir—. Anem a ballar?

I vàrem esdevenir dues anelles més en aquella cadena anònima d'homes i dones que amb música i germanor celebraven la diada de Sant Bernat. No sabíem els passos, però tant se val! Galopàrem i saltàrem, xocàrem i ens topàrem i ho vàrem passar molt bé, fins a les darres notes de l'última sardana de la tarda.

—Bé— li vaig dir al final a la meva fatigada compatriota—. Veig que es fa tard, i amb tanta sardana s'ens està escapant l'hora del te. Vol acompanyar-me per a prendre'n una tassa?

—Moltes gràcies —em va respondre— però l'alegria i la excitació de la dansa m'han estimulat tant que trobo que ara no em fa falta!

Geoffrey J. Walker

Cambridge (Anglaterra)

Idil.li

Tant en temps de boix grèvol, com en temps de ginesta,
en primavera gerda o en tardorals esclats.
a tot arreu es troben i van de festa en festa
en núbil aliança de cors i voluntats.

Si parla la tenora el tible li contesta,
la melodia brosta en pobles i ciutats.
per més coses que es diguin encara alguna en resta
que abranda, en nou diàleg, als dos enamorats.

Entre ells es bescanvien l'anell de la sardana.
amb maragdes que lluen, coralls que treuen grana.
safirs lligats a perles, topazis plens de sol,

i quan tible i tenora enceten el silenci
perquè al conjur de l'aire l'idili recomenci
tres notes deixa caure la veu del flabiol.

Montserrat Vayreda i Trullol

Pep Ventura al Pirineu

Naixença de «Toc d'oració» (1)

...En Miquel solia explicar, quan en tenia avinentesa, la vida solitària del bosc; les emocions que en són la base i la substància, com també algunes anècdotes que hi tenen relació.

—Una vegada —deia— se'm presentà un desconegut en el moment en que jo acabava de tocar amb el meu flaviol una melodia. Es tractava d'una creació espontània meva, inspirada en el balar de les cabres i de les ovelles, el so de les esquelles, el vent, la pluja i la resta dels elements que animen les altes solituds. Malgrat que jo no fos músic en la vida de les muntanyes hi havia quelcom que instintivament endevinava que era aposta per a inspirar les millors compocions musicals.

Tornant al foraster que ni acabava d'aparèixer de manera tan impen-sada em saludà amb un cordial bon dia i amb somris engrescador. Després em demanà si volia repetir la peça musical que acabava de tocar. Es veu que l'havia escoltada amagat darrera una roca amb gran interès. I, què voleu? en aquest món no crec que hi hagi ningú que no tingui una flaca o altra. La meva era desitjar que em demanessin tocar i m'elogiessin la meva única composició. La hi vaig repetir, no una vegada sinó tres o quatre. Quan vaig haver acabat em felicità amb una estreta de mà afectuosa i uns mots encomiàstics cosa la qual m'afalagà i no pas poc, tant més que els comentaris que després feu, revelaven una palesa competència sobre la matèria. Vaig pensar en si no es tractava d'un compositor, com així era. Em trobava dialogant res menys que amb Pep Ventura, el mèrit artístic del qual en aquell temps n'era completament desconegut, puix que, de petit que vivia al bosc, com un salvatge o un anacoreta allunyat dels centres de civilització gairebé al marge de la Societat. No fou sinó més endavant que em llegué de valorar el talent, la sensibilitat i la bondat d'aquell home excepcional. Va romandre amb mí durant més d'un mes, conformant-se de compartir la meva vida ascètica. Quantes foren les sardanes que aquell ambient quiet i serè li inspirà? Ho ignorem.

Un dia es posà a ploure. Vaig fer entrar les bèsties a la "Cova dels lladres", la més gran que es coneix a tot el Pirineu. El meu

company entrava i sortia constantment. Quan era al defora, mirava el cel fent cas omís de les gotes de pluja que li rodolaven cara avall, cantussejava, do, mi, sol, i tornava a entrar. A les hores es treïa un full de paper de la butxaca i mi escrivia en signes per a mi enigmàtics que no entenia poc ni molt. En certs moments pensava en si no es tractava d'un pertorbat a més d'un compositor de sardanes (ara ja m'hi havia revelat la seva condició). Però d'altra banda, com que havia sentit dir que els senyors de ciutat tenen coses molt rares, el deixava fer sense enfundir-m'hi massa. Donava la sensació que posseïa una antena especial per a captar totes les vibracions de la vida boscana. No li passava res per alt. El cant d'un ocell, el soroll d'una pedra que s'esllavis a pel pendés, la veu solemne de les campanes de les ermites solitàries, el remorejar del vent que de vegades es convertix en udol llóbreg, tot això ell ho copsava molt millor que jo: i creieu que la meua orella estava feta a escoltar-ho.

Doncs el dia que erem dins la cova, després d'haver entrat i sortit un sens fi de vegades i d'haver gargotejat sobre de tres o quatre fulls de paper, em digué:

—Ja està. Acabo de compondre una de les meves millors sardanes. Le titularé "Toc d'oració". Us la deuré a vós i a les campanes del santuari de Núria, i en haver dit això m'abraça.

Jo trobava just que m'associés a la seva recent creació la base de la qual era la meua melodia. Però les campanes no trobava que hi tinguessin cap paper. Si ho vaig fer avinent. Ell que devia continuar submergit a la mar del desvarieig creador, prosseguí com si no hagués sentit el que li deïa:

—Oh! campanes fidels i generoses que no abandoneu els qui necessiten de la vostra música per a inspirar-se. Veu melangiosa de les solituds! Sense vosaltres els Pirineus perdrien la meitat de llur encís. Encara va dir d'altres coses que no recordo i que no vaig entendre.

Pobre Avi Pep! Era tot un cavaller. Quan vaig saber que havia mort vaig vessar llàgrimes en abundància. D'ençà d'aquell dia, ara que ja vell m'he reincorporat a la vida col·lectiva dels pobles, quan sento tocar "Toc d'oració" m'emocio. I és que, ben mirat, aquesta sardana és una mica meua.

S. Llauneta

(1) Fragment d'un capítol del llibre de narracions de l'autor, titolat "Rosselló enllà", encara inèdit, premiat amb Diploma d'Honor als Jocs Florals de Perpinyà, l'any 1959.

La Cobla

Flames al vent, les veus dels instruments,
assajen vols de resplandors i flaire.
La llum s'atura dalt dels pensaments
com un ocell endormiscat en l'aire.

I un camp de mans, d'espera i comiat,
d'afany i enyor, a punt per la requesta,
teixeixen randes blanques d'amistat
i engalanen la tarda amb tons de festa.

La Cobla arriba fins al clar pendís
del mot que es calla i la mirada esquiva
com un vi ranci refrescant i llis.

I en l'estreta de mans, es fa captiva
la llum del dia o l'hora del país,
com una immensa rosa sempre viva!

Manuel Pont

REPRESENTANTE

Sobrinos de R. Camps

FIGUERAS

La Sardana, tradició i progrés

El nostre professor d'història, cap allà a l'any 1930, ens deia que l'equilibri d'un poble té de fonamentar-se en la tradició més el progrés.

Jo crec, després dels anys passats, que M. Soubielle tenia raó.

La tradició sola ens enquilosaria; el progrés sol ens treuria personalitat.

* * *

—A qué bé tot això a l'ocasió de l'Aplec de Figueres?

—Molt senzill: la sardana s'adapta al progrés.

Tradició perquè l'hem rebuda dels nostres avantpassats, i no cal dir que tenim l'obligació de trasmetre-la als nostres fills i als nostres nets. Mentres a la nostra terra es ballin sardanes, guardarem la força que ens permet d'absorbir els nostres germans d'altres regions. El dia que les generacions que pugen deixin de ballar sardanes, podrà cantarse el Requiem a la nostra regió, rica avans no sols per l'esperit de treball dels seus habitants, més també per la calitat espiritual dels seus fills entre els que floriren un Verdaguer, un Joan Maragall, un Torres i Bages, un Gaudí, un Millet i tant d'altres.

* * *

—Perilla la sardana?

—Sí, perilla, perquè la nostra joventut no acaba de comprendre la riquesa que espiritualment ens dona la tradició i, arrastrada per la moda internacional —que cambia cada any— segueix els ritmes de jazz, tradició ells de pobles diferents, espiritualment, de nosaltres.

I perilla també perquè per a ballar sardanes cal una cobla i els nostres músics estàn representats en un 70% per elements de més de 40 anys.

* * *

La sardana no està d'esquena al progrés, si entenem per progrés la nostra adaptació a una comunitat de persones "educades" és a dir respectuoses dels drets dels altres.

La sardana és tot això: adaptació a unes normes estrictes per entrar en comunitat de moviments amb altres persones, respectuoses també d'aqueixes normes.

* * *

Assenyalem finalment el fenomen del turisme amb relació a lo que venim d'apuntar.

Al turista li agrada la sardana perquè "és diferent", però ell ens porta lo que està "de moda" internacionalment.

Si no sabem fer veure les coses tal com les he presentades en aquest petit treball, qui guanyarà?

* * *

Jo prefereixo a un Requiem, assistir a un Te Deum. Deu fassi que d'aquí cinquanta, d'aquí cent anys, els nostres reemplaçants puguin cantar l'himne d'acció de gràcies en honor a la perenne vitalitat de la sardana.

Enric Guillaola

Oi se'n fan de casaments als Aplecs de la Sardana

Son els aplecs de Figueres
els millors de la contrada.
L'alegria dels seus cants
al maig vesteixen de gala
amb ruixats de llum i sol
empolcinats d'or i plata
donant vibració als cors
i espetecs de goig a l'ànima.
Els camins i carreteres
que van del mar a muntanya
ténen treballs a engolir
tota la immensa riuada
de cotxes i d'auto - cars
tots omplerts de jovenalla.
Tot és bullici i cridòria
i terratrèmol que espanta
a la gran plaça del parc
esperant la festa gaia.
A la gent de l'Empordà
s'hi ajunta la gent de França,
—sobretot del Rosselló
que amb nosaltres s'agermana
amb el cor ben abrandat
per l'amor i la esperança
d'arribar al dolç moment
de fruïr de les ballades.
La festa que el figuerenc,
ventejat de tramuntana,
espera amb més gran delit
perquè és el cant de la raça.
A l'esplanada del parc
mentre els ocells en els arbres
sorpresos per l'aldarull
també reflen i canten,
s'hi ajunten presos de mans
i fent-ne una gran garlanda
les fadrines i els fadrins
donant-se forta abraçada
mentre la donzella escolta
de llavis del primer plaga
un rosari de cançons
i paraules ensucrades.
—“Vina'm aci” —un l'hi diu—
“que tens la cara colrada
de tant de parlar amb el sol

i aguantar la tramuntana”.
I diu altre: —“No'm dius res
perquè vas acompanyada?
Es que po'ser el téns triat
i ja et sents enamorada?”
I un altre prèn la primera
donzella que veu en vaga
i afegint-se al cercle unit
li engega aquesta tonada:
—Diga'm, tu, cara de cel
amb ulls clars de matinada
i llavis d'aquell color
que té el gra de la magrana.
A casa hi guardo per tu
tot un ruixat de rialles
i al jardí del meu amor
hi seràs rosa preuada”.
I això ho diuen rient
i plorant a la vegada,
llensant gispres pels ulls
que deixen enlluernada
a la fadrina que escolta
i els paga amb una riallada.
I ja ben presos de mans,
quan comencen les sardanes
tots els cóssos es desfàn
sentint el “tiple” com canta
i quan la “tenora” es plany
amb plany que els arriba a
[l'ànima.

Oi se'n fan de casaments
dins el parc amb les sardanes!
Cada compàs, un petó,
cada punt, una abraçada...
i en arribar al punt final
a boda els cloquers ja branden.

* * *

Oh! festassa de l'Aplec
que Primavera senyales!
Ets rosa de l'Empordà
i jardí de nostra Pàtria!
Tots els cants me semblen poc
per a contar-ne tes gràcies.
Oh! festassa de l'Aplec,
la més pura i més galana!

P. Teixidor Elías

BEBA

Tri Naranjus

CONCESIONARIO

Carbónicas Ferrer, S. L.

ROSAS - FIGUERAS

Il·lusió d'aplec

Avui fa un any que jo no et coneixia.
Sabia
que en algún lloc hi hauria l'ideal
de la dona desitjada,
que amb el brill de la mirada,
malalt
d'amor el cor i l'ànima em faria...
i tu, com la llum del dia
em vares dur la claror
que m'obria
el somni més obert a la il·lusió,

Varem dansar
i la mà
varem estrenyer una i cent vegades...

Però dins les teves mirades
jo t'hi llegia un neguit
que m'obria a dentellades
el meu pit.
No vares voler dir d'on eres,
només el teu nom... Més tard
les sardanes presoneres
en el goig de cada esguard...

Un adeu amb veu incerta
i els teus ulls llagrimjant.

La festa, plena, complerta,
havia emmudit el cant.

I ara espero, no sé,
veure't de nou, tal vegada
per a dir-te a la vesprada,
llavors que del cel reculls
tota la llum que s'afua
a la seda dels teus ulls.
aquella paraula dolça
que eixeca cels i horitzons,
esponja els camins de molsa
i als llavis posa cançons.

Vindràs, bonica?
T'espero. L'Aplec tindrà més claror
si el teu semblant
em posa al cor una mica
d'il·lusió.

Francesc Castells

Radiografia de la sardana

Quan la dansa, de sempre d'origen sagrat i en honor dels esperits superiors, passa a ésser expressió dels sentiments de tot un poble, ens fa dansa popular. No és una posició massa segura, el pensar que la nostra dansa ha estat sempre la mateixa, ni ha estat derivada no fa més d'un segle, d'altres danses del poble (i diem "poble" en posició a les danses dels nobles en castells i residències senyorials). Els tractadistes que forçosament han d'ésser reduïts, perquè solament nosaltres ens hem ocupat de lo nostre, com és natural que sigui, no ens diuen més que alguna que altra notícia derivada de suposicions, sobre la manera de ballar i sobre la forma en què es va desenrotllar tota l'elaboració de la sardana, tal com la coneixem avui en dia, pesi a les mixtificacions i modes diverses, que més aviat la desfiguren. No ens sembla, però, que calgui una història de la manera que s'ha anat succeint en el nostre país, de ballar la sardana. Cal solament, mirar una mica més endins en la significació i en l'origen efectiu del motiu d'haver-se arrelat en el nostre país el ballar sardanes, en la forma actual, i veuríem ben clar que si hem adoptat com a nostra, aquesta, per sobre de totes les altres maneres de ballar, i de tots els innombrables ballets populars i cortisans, és perquè lo que la sardana significa, és precisament i únicament, aquesta forma de conuiuere que ja és, (quan menys des d'els temps dels que hi ha record en la història), la que més s'adiu amb el caràcter que a través de les successives barrejes de races i ocupacions, de civilitzacions del Sur i del Nord, hem arribat a tenir entre tots, i sobre tot, a través de la decisiva influència que ha tingut la geografia nostra, la de la nostra meravellosa plana de l'empordà, que és la que ens ha infós aquest esperit obert, de llibertat total, però també de convivència ordenada i disciplinada, alegre, i acollidora, però al mateix temps, mestressa d'ella mateixa.

La teoria de la sardana, no ha estat encara iniciada seriosament, perquè ens hem extraviat massa amb aquesta admiració lírica del monument rítmic a la llibertat i a l'ordre presidit per l'alegria i la bellesa, que és la nostra sardana. Perquè la sardana, representa a tot un poble, que ha triat entre totes les manifestacions de la seva energia i de la bellesa del moviment artístic del cos i de la ment humana. Potser

no ens n'adonem (nosaltres que ho tenim ja que ens ve de dins, i de molt lluny i que es ja consubstancial amb nosaltres) del que la nostra sardana, representa, perquè com una expressió autèntica, subconscient, però per això, mite i resum de l'esperit de tot un poble, és suma i essència de l'ànima col·lectiva, que es revela per la dansa, d'aquesta manera, desprovista de tot aditament de significació distinta i de vegades engenyosa, plena de tot aquest esperit de llibertat, d'autonomia individual, d'ordre i de regularitat en els moviments, de bellesa en les nostres aficions: sense llibertat, no pot haver-hi sardana viva i eficient, i per això, trobem una mica desplaçades les ballades tan quintaessenciades dels concursos, o els enravanaments dels que volen fer una cosa decorativa i original dels passos que executen. Les sardanes, han d'esser ballades per tothom, amb la primera de les condicions, de que qui entra al rotllo, ha de fer-ho espontàniament, sens pretenció de fer l'admiració de ningú, sense cap més finalitat que la de ballar, expressant-se amb els moviments acompassats i ritmats al so de la cobla, i sense cap altra finalitat que la de constituir-se, junt amb els altres balladors, en actor i espectador al mateix temps de lo que fa.

Té llibertat per a entrar i per a sortir quan li sembli bé, i no sempre quan n'estigui cansat, sinó per qualsevol motiu sense donar explicacions. Cap dansa, i menys les col·lectives, permet que un sol ballador es retiri, sense que la dansa total, en quedí disminuïda i sobre tot, deslluïda. Pensem què semblaria que qui balla en parelles platés el ball. En la sardana, no, en la sardana, si un ballador decideix marxar, amb anar-se'n, està en paus, i la sardana de la qual participava, continua, sense alteració de cap mena. És sols una mica més petita, però continua igualment, marcant el ritme, i els balladors fent les seves passes, i interpretant aquest himne a l'harmonia i l'ordre, que no ha estat torbat en lo col·lectiu, perquè un, individualment, se n'hagi apartat. No pot donar-se una prova més gran de l'esperit de llibertat que representa, que revela des del fons del subconscient col·lectiu, aquesta facultat de sortir d'una ordenació estricta i regulada d'acord amb un ordre matemàtic, tan matemàtic, que el secret de la regla principal de la sardana, és a dir, la d'acabar-la sempre a l'esquerra —a la Selva, és a la dreta, però aquesta variant no li resta res a la nostra observació— és en una simple repartició aritmètica dels compassos de la cobla, que també, han deixat en llibertat al compositor.

Aquesta llibertat total del ballador, de sortir, és la mateixa que la de qualsevol d'entrar a la sardana, sigui formada per qui sigui, i a part d'una regla de detall, (i encara de pura cortesia, que acon-

sella no desaparellar els balladors, i entrar a la sardana, demanant un lloc a l'esquerra d'un ballador, i no d'una balladora, que tot seguit li obrirà les mans) pot entrar a la sardana tothom qui vulgui ballar: a condició de fer els passos de la dansa, dintre de l'oscil·lació ordenada i seguint la seva construcció aritmètica: però fins i tot els qui no en saben encara prou, i fins els que ballen saltat, puntejat, simplement posat, o de les maneres que triïn, poden ballar cadascú segons les seves coneixences o possibilitats, sense que tampoc es trenqui el sentit august del ball col·lectiu enèrgic, tranquil, alegre, i sempre ordenat segons unes regles conegudes de tothom. La llibertat d'entrar al ball, però, no demostra tan clarament, aquesta significació de llibertat autèntica dintre l'ordre i la submissió a regles establertes, com la llibertat de sortir. Per a entrar, si no es comença, tothom és lliure de quedar-se parat mirant com els altres ballen. Això no significaria gaire cosa. La demostració evident d'aquest esperit ancestral, segurament, de llibertat que ens demostra la sardana, és amb aquesta llibertat de sortir-ne. Per a entrar, no cal invitar a ningú. Per a sortir, no cal demanar-ho a ningú. La sardana continuarà, mentre els que ballin, vulguin continuar-la, que si s'hi vol entrar, que s'hi entri. I si no es vol continuar, sortir-ne, amb la seguretat de que no s'hi fa cap falta, i la sardana continuarà, pel seu ritme mateix, tant si n'hi queden molts com si n'hi queden pocs.

Aquesta és una de les significacions que podem pensar que té la nostra sardana, arrelada en la nostra terra, i que és la significació més gran de l'esperit del nostre país: perquè la dansa, en lo que té de gest col·lectiu i d'expressió individual dintre de tot un poble, és la que té un valor de símbol del pensament col·lectiu, de mà oberta, de braços enlaire, de pit endavant i ulls enlairats vers el nostre cel, tot lo que representa un símbol de lo que tot el poble, tots nosaltres, portem dins, i que significa tot el nostre esperit de mà oberta, do'rdre clar, imposat per un mateix, de diafanitat de posició davant de tots els interrogants de la vida. Tenim la gran sort, de poder presentar aquesta nostra dansa, com a un signe i resum de lo que som i de lo que el meravellós espectacle de les nostres muntanyes i del nostre mar i de la nostra plana, i de poder dir com som a tots els que ens vegin ballar donant-nos les mans, sense exclusió discriminatòria, sense altra exigència que la de la submissió a la norma matemàtica de la resolució del ritme transformat en moviment cadenciós i suau: i que, si volen, poden endevinar fàcilment com és, l'ànima d'aquest poble nostre de l'empordà, on hi caben tots els que de bona gana vulguin venir a fer-nos companyia, i incorporar-se a lo que significa un moviment col·lectiu ordenat, lliure, espontani, alegre, i sense reserves de cap classe. I que si no volen incorporar-se

a nosaltres, que ens deixin ballar a nosaltres i surtin de la rotllana per a no fer-nos nosa.

La nostra sardana, que representa el millor resum de la nostra manera d'ésser col·lectiva i acullidora, mereix l'estudi aprofundit de la seva significació íntima, i demana que es vagi posant en clar, quina és la seva profunda significació i lo que representa per a la comprensió del nostre tarannà i per a un estudi de lo que cada una de les seves qualitats de dansa col·lectiva, tancada en sí, i oberta a tothom, representa, com a expressió de la nostra ànima empordanesa.

C. de N'Orfeu

La meravellosa herència del Mestre Vicenç Bou

Si fa quatre anys —concretament, el 6 de gener del 1962, diada del Reis—, la dalla de la Parca no hagués segat el fil de l'existència del mestre Vicenç Bou, enguany aquest il·lustre músic i compositor de la comtal vila de Torroella del Montgrí, tindria 81 anys; vuintanta-una primaveres florides i formoses, com els delicats poms de roses, de lliris i de clavells, que els bons sardanistes, en arribar l'època més meravellosa de l'any, dipositen al peu de la seva freda tomba, amb devoció i carinyo, del vell cementiri de l'esmentada i històrica població empordanesa. Aquesta tomba, volguts lectors, que, durant la primavera i l'estiu, hom pot veure-la tota voltada d'ocells, especialment de cadernereres, que reflen i reflen, que canten i ploren la mort d'un home que els estimava moltíssim i que els dedicà sardanes belles i incomparables: "Aucellada", "El saltiró de la cardina", "La cardina encara salta", etc.

Tot just encetat l'any 1962, l'Empordà i Catalunya ploraven la pèrdua d'un dels seus més grans compositors de sardanes. Vicenç Bou, malgrat llurs 76 anys, no era pas un home vell. El mestre Vicentet havia nascut per a la sardana, i la nostra dansa, la més bella de totes les que es fan i es desfan, a, la que Bou dedicà tots els seus afanys i tota la seva vida, és una cosa jovenívola. La sardana és quelcom que no té en compte l'edat. A tots, nois i noies, petis i grans, sempre ella els ofereix la mà, convidant-los a participar de llur sana alegria, de llur germanó, de llur joventut. El sardanista, per tant, no pot ésser mai vell.

Vicenç Bou, des de molt jove, va sentir la crida dolça i irresistible de la música. I el seu pare li donà les primeres lliçons de solfa. Més tard, va tenir de professors els mestres Josep Reixach, de l'orquestra del Liceu de Barcelona, Pere Rigau, és a dir, el popular "Barretó", Josep Maria Soler, de La Bisba, i Josep Pi, de Pals. Com a músic va debutar formant part de l'orquestra "La Lira", de Torroella, passant poc temps després a la colla "Els Montgrins", de la qual va ésser elegit director, en morir el mestre Pere Rigau. No obstant això, en Vicentet no passaria pas a la història com a músic, sinó com a compositor.

I fou l'any 1909 quan estrenà la seva primera sardana, "Esperança", que va dedicar a la seva mare. La segona composició, va ésser "Cants de maig". Després, "Art i Amor", "Regalins del cor", "Sense mare" (títol molt emotiu, perquè el mestre acabava de perdre la seva), "Despertar de la pastora", "La campana de l'ermita", "A trenc d'alba", "Catalanitat", "Plor d'enyorança", etc. L'any 1927 va deixar de dirigir als "Montgrins"; aquesta cobla que, durant tants i tants anys, ha seguit interpretant i fent famoses les obres de qui havia tingut per director; aquesta magnífica cobla que, com tots vosaltres ja sabeu, el prop-passat sis de març va il·lustrar la conferència que vaig donar al "Casino Menestral Figuerenc", en ocasió de l'homenatge a Pep Ventura.

Més de cent sardanes —cent-tres, exactament—, va compondre el mestre Bou. El repertori és extraordinari, bellíssim. Va dedicar obres a moltes ciutats i pobles de l'Empordà i de tota la terra gironina. Així, va batejar sardanes com "Perelada, vila honrada", "Record d'Anglès", "Castelló, vila major". "Platges de Lloret", "Tossa, flor de mar", etc. A la meua ciutat de Girona —aquesta expressió, cars amics que em llegiu, us recordarà el meu "Figueres, tres de la tarda", de Ràdio Popular—, li dedicà una de llurs creacions més extraordinàries: "Girona aimada". I a l'inspiració del gloriós mestre de Torroella, es deuen també sardanes tan boniques i airoses com "Angelina", "L'anell de prometatge", "Llevantina", "Pescadors bons catalans"... Quina tasca més immensa!

I no oblidem les seves magnífiques i encisadores composicions dedicades a la població dels seus amors, con "La serra del Montgrí" i "Torroella, vila vella". A aquesta darrera, el seu fill, Rogeli, li va posar la lletra. També inspiradíssima:

"Oh, Torroella, vila vella,
vila del meu cor,
si sabessis com t'anyora
qui està lluny de tú.
Tes muralles mil·lenàries,
tos carrers estrets,
jo els estimo molt més
que tot el món."

Vicenç Bou, com deiem, fa quatre anys que ens va deixar. Recordo que, en aquella diada del Reis del 1962, diada d'il·lusions infantils, en portar-me la veu de la tramuntana la nova dolorosa, vaig agafar la ploma. I amb mà trèmula, aquesta va escriure un llarg ar-

ticle; article que havia de veure la llum pública dies més tard a les pàgines de la revista gironina "Usted". Era el meu article senzill; fet sense cap mena de pretensió literària. Era un article dictat per un cor que sempre ha bategat al compàs del cant de la tenora; dictat per un cor adolorit per l'òbit del mestre Vicentet. Era un article que acabava dient:

"En Vicentet ha estat cridat pel Senyor. Tard o aviat, tots hem de sentir aqueixa crida divina. I tots deixarem aquesta Vall de Llàgrimes. Però jo estic segur que el mestre Vicenç Bou no ens ha pas deixat del tot. Perquè si sé és veritat que la seva presència física ha desaparegut de la terra, el seu esperit restarà eternament entre nosaltres. I quan soni la tenora i els sardanistes facin la gran rotllana, el genial mestre es trobarà allí. Ningú no el veurà. Però ell no mancarà pas mai a cap cita. Sobretot, quan la cobla faci esclatar pels aires l'encís meravellós que duen llurs magnífiques composicions..."

Emili Casademont i Comas

La Sardana

Com si tots fossim germans
d'aquesta terra tan galana,
ballarem nostra sardana
ben estretes nostres mans.

Rodones tots formarem
riallers i amb il·lusió,
plens d'entusiasme i passió
i nostres cors alegrarem.

El contrapunt del flabiol
amb aquella suau melodia
ens recordarà, amb simpatia,
el bonic cant del rossinyol.

També el tiple amb gallardia
donarà impuls a la sardana
agermanant muntanya i plana
jovent de poble i de masia.

Serà tot seguit la tenora
qui n'atraurà nostra atenció
llençant alegre sa inspiració
que de nostre cor serà senyora.

Així, tot ballant una sardana
li donarem viva expressió
fent que causi admiració
la bella dansa de la plana.

L'Aplec serà Festa Major
lluïnt, Figueres, amb la sardana
donant la mà, a muntanya i plana
amb cortesia. amistat i germanor.

Lluís Castelló i Cusi

La Batalla del Bruc

Quan et veig muntanya santa
muntanya de Montserrat,
ja cap enemic m'espanta
que s'acosti el més pintat.

Per un engany del francès
Catalunya fou venuda
cada català en val tres
i l'àliga cau batuda.

Vàreu entrar en so de pau
per sotmetre'ns sens consciència...
Ans de veure el poble esclau,
somatents, la independència.

I aquest crit, els va aixecar,
fins de plata es feren bales,
i al crit de tots a lluitar
retrunyí per monts i cales.
Sallent, Manresa, Igualada,
i fins els de Sampedor
han pres destrals pics, aixades
hi han format gran batalló,
i a defensar barricades.

Rics i pobres, xics i vells
tothom vol ser de la colla
i no hi valen els consells
d'aquell que afluixa i molla.

A la primera batalla
ja recula l'invasor
sentit com pica i treballa
com donant, ordres, un tambor.

Victòria el català, crida,
via fora l'invasor
contra el francès, mort de por.
Y el Bruc va passar a la història
pel ressó d'aquell timbal
que va donar jorns de glòria
a un exèrcit ideal.

A. Vives Batlle

Tema lliure

El dia era molt clar. D'una claredat diàfana, llunyana, tal com es donen a l'Empordà. Sembla talment que en cap més lloc del món no es pugui donar una visió més neta d'un paisatge, que a la nostra comarca. A voltes cal preguntar-se, és realment així? o és que, l'empordanès és un enamorat apassionadíssim de la seva terra? El cert és que la resposta es perd en aquesta meravellosa perspectiva que és el paisatge empordanès.

Un d'aquests dies, en que sembla que el cel reposi a la punta de Puig Neulós —escampant el blau pàl·lid que va prenent de cada poble, de cada mas—, un vell, figuerenc, es passejava amb el seu nét, per aquest parc ferreny adust, que té la ciutat de Figueres.

Al bell mig d'una plantada d'espessos pins una cobla anava llançant notes de sardana. Escampats els balladors seguien el compàs amb un aire que respirava alè d'etern. La sardana però, bo i representant encara l'esperit d'un poble era postergada com a dansa per a molts.

Allà, gairebé al mateix costat de la cobla un monument sobresortia del ras d'una gran plaça. Era el monument a Pep Ventura. De molts temps Figueres devia aquest homenatge a l'avi Pep. Un dia uns quans homes de bona voluntat, varen emprendre la tasca. El monument a Pep Ventura es convertí en un fet, en una realitat.

El vell que hem esmentat al començament, agafat de la mà del seu nét, passejava entre l'espessa ombra dels pins. Comentava...

"...Veus?, encara la sardana té adeptes; jo crec que no pot morir mai. L'esperit d'aquesta dansa, aquest meravellós donar-se les mans i enllaçar tota una gran rotllana, mantindrà sempre ben viva la nostra tradició... Pep Ventura devia estimar molt. Qui vol la sardana, qui l'estima, no pot odiar. Això seria anar contra l'esperit de la rotllana.

Un poble que estima donant-se les mans... Això ho diu... bé, ara no ho recordo. Devia ésser un gran home, un gran escriptor. Encara que jo li ho corregiria dient: Un poble, que com que estima es dona les mans.

No et creguis que quan jo era més jove la sardana fos més popular. Popular sí que ho era, com encara ho és. El que vull dir, és que ja fa força anys que no es balla gaire. Aleshores, uns ritmes musicals varen esclatar amb força i varen acaparar molt l'atenció. Però l'esperit, igual que ara, es mantenia ferm i unit. Els joves d'abans com els d'ara —i això ho trobo molt curiós— no volien saber res de la sardana, però no

els la toquessis, no els la critiquessis... Aquestes postures no les entenc gaire, són poc compromeses.

Com t'estava dient. En Pep que ja fa molts anys és mort, va ésser el gran impulsor d'aquesta dansa. Ell, amb el seu dinamisme, amb el seu gran esperit de creació, va modificar la sardana que fins aleshores es ballava, amb aquesta completíssima dansa que ara veus. A més, gran músic com era, va deixar-nos belles i poètiques composicions. La sardana va anar estenent la seva rotllana per cada poble, per cada comarca fins a arrelar ben fort per tota Catalunya.

I aquest home era un figuerenc, com tú i com jo.

Imagina't el goig i l'alegria quan es va fer públic l'acord definitiu de l'erecció d'aquest monument. Recordo que es parlava molt de la seva estètica i del lloc d'emplaçament. Jo, la veritat, no donava gaire importància a aquells detalls. Per a mi, el bàsic no era el lloc ni la forma, sinó el que es fes. Es clar que hauria preferit un lloc més cèntric, però ja t'he dit. que l'important —almenys per mi— era que el monument fos un fet.

Sembla que han passat quatre dies. Recordo el dia de la inauguració. Mig Figueres va participar-ho; el Parc estava tot guarnit amb banderes i garlandes. Hi assistiren les autoritats, i esgarrifa't. 30 colles de dansaires i 5 cobles. Hi havia moltes noies amb el tradicional i típic vestit de la nostra terra, faldilles amples i airoses; al cap una xarxa els recollia els cabells: Quina animació! Rialles juvenils i alegres ressonaven en tota l'extensió del parc. Caram! va ésser un gran dia. Solemnement va ésser descobert el monument i tothom va aplaudir. Després discursos i parlaments i per a tancar l'acte una ballada de sardanes que certament va ésser de les més nombroses i llúides de la meva època. Al vespre més sardanes, però aquestes varen ésser a la Rambla.

Ja ho veus. Crec que totes les persones de la meva edat deuen tenir un record ben alegre d'aquella diada. El que em dol. és que ara es tingui tant oblidat aquest monument. Sí, de tant en tant s'hi toquen encara sardanes, però ja veus quina concurrència. Es per això. que jo hauria preferit posar-lo al centre de la població. La cosa seria molt diferent. Els forasters s'hi aturarien i ens preguntarien, qui és aquest home? Aquest home fou, diríem nosaltres. un figuerenc que estimava el seu poble. Farien fotografies, comprarien postals ben maques i el nom d'aquest home i la seva obra correrien mig món i entraria a moltes cases. En canvi aquí, fa molt bonic, queda envoltat d'un formós paisatge natural. però, és un record, res més que un record”...

El nen feia ja molta estona que no l'escoltava. El vell parlava amb ell mateix. Recordava, no feia res més que recordar...

Salvador Minobis

Todavía: un monumento a l'avi Pep

Realmente, si algún día se escribiera la historia de toda la evolución de la idea de dedicarle un monumento a Pep Ventura, habría tema. Tema por la misma realidad de cada circunstancia momentánea que fue llevándola por diversos rumbos, tema por los espacios de silencio —esas grandes siestas que se ha echado la idea— y tema por los variados puntos de vista que provoca el intento de desarrollo de un germen.

Sería interesante tener esa historia, siempre y cuando el monumento estuviera ya hecho, fuera visible y palpable; como una especie de relato espiritual explicando un recorrido hasta los pies de la materia. Una historia contada sin tener ese final, sin poder posarla sobre la piedra, correría el riesgo, precisamente, de no acabar. Porque lo malo está en que en este largo camino hacia el monumento a Pep Ventura siempre aparece un recodo en la última recta, siempre hay algo —tal vez demasiadas pequeñas ideas sobre la idea fundamental— que vuelve a distanciarlo.

Sin duda que todas las etapas, cada una que vuelve a empezar, significa un peligro. Sobre todo de silencio, de siestas, que son los espacios más incontrolados de la idea porque los hilos que la tensan se aflojan —tal vez incluso se rompen— y nadie sabe cuándo volverán a unirse ni por quién. Todos estamos convencidos de que el Ampurdán y Figueras realizarán un día el monumento a l'Avi Pep. Basta decirlo para que cualquier ciudadano esté de acuerdo porque todos tenemos un punto de contacto, de emoción, hacia alguien que nada menos "ha dado" a conocer nuestro país con sus sardanas. Cualquiera dirá que Pep Ventura se lo merece porque, en el fondo, ya se lo ha creído por lo que tiene de indestructible.

El impulso actual ha llegado lejos. Tanto, que el puñado de hombres que lo ha mantenido por lo menos con una fe más prolongada que otras veces, merecen poner la piedra. La primera y la última, casi a un tiempo, de la vieja idea. Cuando todo parece estar tan a punto para llegar a la materia de algo que se quiere lo mejor es poner manos a la obra. Se puede, hasta ahora, exhibir un buen trecho de espíritu que debe quedar fundido con esa materia. Y entonces perdurará y representará. Porque si sigue soplando ese airecillo de mala suerte que deshace los intentos desde un principio, entonces el monumento a Pep Ventura sólo continuará siendo un castillo de naipes...

Vicens Burgas Gascons

El Monument invisible

A ben segur que en llegir aquest títol molts dels que el llegeixin es preguntaran: Com s'entén *monument invisible*?

Deixeu, doncs, que intenti aclarir-vos ho, amb una mica d'esforç i bona intenció.

Tothom sap, pel que més o menys afecta a la nostra ciutat i també relacionat amb la Sardana, que, de fa molt de temps, es parla de l'erecció del monument que perpetui la bona memòria de l'Avi Pep o d'*En Pep de la Tenora*, com mol bé l'anomenà el gran escriptor i bon empordanès En Pere Coromines. Es a dir, un monument que recordi a tothom l'home que sabé donar la millor estructuració a la Sardana i al seu conjunt interpretador, cosia la cobla, de la qual ens hem anat aprofitant fins els nostres dies.

Doncs bé, després d'anys i més anys de parlar-ne i més parlar-ne, ara ens permet potser que tinguem més confiança per tal que, a la fi, sigui un fet veure aixecat al Parc, a una altra plaça o lloc adequat de la ciutat, el tan esperat i anhelat monument.

Si aquesta vegada fallava —cosa que ara no ho volem pas creure— i ho diem ben sincerament —preguem se'ns perdoni el que, ben dolorosament, anem a dir:

Hauria d'ésser perquè no en som mereixedors, de la qual cosa se'ns en faria retret en l'esdevenidor.

Amb tot, malgrat totes les dificultats que han sorgit, en sorgien i en sorgiran en cara, abans no tindrem la sort de veure erigit l'esmentat monument, crec ben bé que no ens hem pas d'espantar ni descoratjar, puix que el *monument invisible* existeix ja fa molt de temps.

Sí, amics. Quin és el sardanista, figuerenc, empordanès, català; fins i tot, si voleu, d'altres terres no catalanes que senti, estimi i admirari de debó la Sardana, que no ha sentit parlar de Pep Ventura i la seva obra o no ha llegit quelcom sobre el malaurat mestre?

Per tant, doncs, heu's ací el *monument invisible*: el bon record, la millor enyorança, la millor memòria a l'home, al músic que ajudà a enlairar una plana, unes contrades, una terra que ha estat coneguda arreu del món a través de la seva música, sempre tan emocionada,

senzilla, alegre, potser una mica eixelabrada estones, melangiosa, trista, però sempre humaníssima i ben sentida, tothora fidelíssim reflexe de la nostra idiosincràsia!

No cal dir amb això que ja tot sigui dat i beneït, no. Certament que no.

No en tenim pas prou d'aquest *monument invisible*, al cor de tots, no.

Ens manca el monument a plena llum!

El veritable monument!!

Jacint Bosch

Actualitat sardanista

Sortosament, encara ara, hi ha per arreu de Catalunya i d'ella, fora qui s'ocupa d'organitzar aquestes ballades que tanta alegria i records porten a la gent de la nostra terra.

En els pobles del litoral, sobre tot, moltes son les sardanes que es toquen d'un cap d'estiu a l'altre. Per altra banda, els "Aplecs de la Sardana" han contribuït en gran manera en augmentar el nombre de ballades en un lloc i moment determinats.

Analitzant aquests dos fets importants del moment actual de l'afició sardanista en el nostre país, arribem a la conclusió de que les sardanes que s'organitzen en els pobles de marina van dedicades especialment als turistes estrangers, tan amants de les nostres costums; i en quant als "Aplecs de la Sardana" sabem que per molts el motiu principal d'assistir a aquestes extraordinàries concentracions és qualsevol altre, menys ballar sardanes.

No cal trencar-se gaire el cap per comprendre que l'excessiu interès per part del nostre jovent a tot allò que ve de fora distreu la verdadera afició a la nostra dansa. En conseqüència no n'hi ha prou d'aixecar monuments ni fer llargs discursos si a l'hora de les audicions es va al cinema o a ballar el que sigui.

S. Franch Juandó

President de l'Agrupació Sardanista del Llac

¡Que em plau d'atendre, bon amic,
l'aire sagrat i antic
de la gentil sardana,
quan a la posta se'n va el sol
i el bes del ventijol
es mig adorm la plana!
Dins una dolça pau
sóna la veu suau
de la tenora
que tot cantant l'enyor
d'alguna tendra amor
gemega i plora.

Joaquím Ruyra

La Sardana

La primavera arriba i ja comença
amb el blau i amb el verd més delicat
a desplegar la vella prometença
que ens va fer l'ametller blanc i rosat.

I un plany antic ressona i es desgrana
dins l'Empordà pintat de tots colors.
El flabiol comença la sardana
i al rotllo van entrant de dos en dos.

Ja es poden alçar vents i polsegades,
boires i fosques, que la llum ens ve
d'aquestes quatre notes tan alades
que ja d'infants tots coneixem tan bé.

El seu cant ens uneix dins l'hora blava
—que és l'hora que l'amor no troba oblit—.
Malenconiós i pur, al cor se'ns clava
i per tota una vida hi queda escrit.

I si plorem i a ratxes la tristesa
ens torna el pas lleument feixuc i las,
sentim encara a dins la flama encesa
que atia el foc del primitiu compàs.

Quan ja som vells, perduda l'alegria,
els ulls negats de gotes de tristor,
la seva veu, ve a fer-nos companyia,
perquè és la veu eterna del dolor.

La veu d'un poble que plora i es queixa,
riu i treballa, i quan no sap què dir
agermanat, fa la roda mateixa
que de molts anys, vora la mar florí.

Dins de la fonda solitud, marcada
per l'obra del dolor, sento la veu
que m'arriba de lluny, fresca i alada
i posa ritme a l'ombra del meu peu.

Maria Angels Vayreda

22 DE MAIG DEL 1966

EXCURSIO COL·LECTIVA

dels sardanistes figuerencs i empordanesos al Santuari de

MONTSERRAT

Els participants a l'Excursió constituïran la Comissió portadora del cla-tribut del FOMENT que serà fixat en el MUR D'EN PEP VENTURA, al Camí dels Artistes.

Podran gaudir de l'Aplec de la Sardana a MONTSERRAT. Actuació de les Cobles La Principal de Badalona y La Principal de Gràcia.

Preu del viatge en autocar:

Socis del FOMENT ...	175 pessetes
No Socis	225 "

Horaris: Sortida de Figueres	5'30 matí
(De la Rambla-Plaçeta baixa)	
Sortida de Montserrat	6'00 tarda

Organització:

FOMENT DE LA SARDANA PEP VENTURA FIGUERES

Direcció Tècnica:

Viatges COSTA BRAVA, S. L. A. V. G. A. T. 27

Agraïment i comiat

Abans de tancar aquest butlletí amb paraules de comiat, ens cal, de primer, posar-hi uns mots d'agraïment per a tots aquells que d'una manera o altra han fet possible que l'Aplec s'hagi celebrat amb tota la importància i esplendor que la nostra dansa es mereix.

Així, donem les gràcies per la magnífica col·laboració que ens han donat, des de l'Excel·lentíssim Ajuntament, Cases industrials i Comercials, Entitats i particulars; remarcant la gesta desinteressada de les Societats CASINO MENESTRAL i ERATO posant a disposició del FOMENT llurs sales de ball per a un millor èxit de l'Aplec.

Aquest llibret, exponent de les més belles virtuts i tradicions de la nostra terra, ha sortit, una vegada més, gràcies a la gentil col·laboració que hem trobat en els admirables escriptors figuerencs i de la comarca. A tot ells adraçem el nostre agraïment. Així mateix, donem les gràcies a N'Artur Jacomet per l'encertat dibuix que il·lustra la portada.

I, ara sí, que hem arribat a la part sentimental del comiat, donant també les gràcies a tots els qui amb llur presència han fet possible els nostres propòsits de refermar amistats i forjar-ne de noves; i els diem ADEUSIAU bons amics, i fins a l'any que ve.

LA JUNTA

22 DE MAIG DEL 1966
TÍTOL I INSTITUCIÓ
EXCURSIÓ COLLECTIVA

Notes i advertiments

INFORMACIO. Per mitjà d'una xarxa d'altaveus radiofònics conectats en la tribuna de l'organització, es donaran les informacions addients al bon desenvolupament de la festa i també les notes d'interès del públic.

PRO-MONUMENT A PEP VENTURA. A la tribuna de l'organització s'acceptaran donatius destinats a l'erecció del Monument.

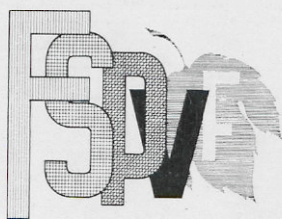
BUTLLETI-PROGRAMA. Els interessats en l'adquisició d'aquest Butlletí-Programa, podran fer-ho en la tribuna de l'organització, al preu de 25 pessetes.

VEHICLES. Els cotxes dauran aparcar en els llocs assenyalats per la Guardia Municipal. També els bicicles motoritzats o no, ho faran en els espais assenyalats per a ells.

INSTALLLACIONS DE VENDES. Per a fer instal·lacions de venda dintre el recinte del Parc Bosc és precis obtenir l'autorització del Foment de la Sardana Pep Ventura.

PREVISIONS. En cas de pluja o mal temps, les Cobles seran repartides entre les Societat Coral "Erato" i Casino Menestral Figuerenc. galantment cedides per llurs Juntes Directives.

Dipòsit Legal: GE. 185 - 1964 — Impres en Arts Gràfiques Trayter,
de Francesc Casas Sans, carrer Sant Vicens, 15. Figueres

JE CATALUNYA. BIBL. DE FIGUERES

1303776139

EDITAT PEL FOMENT DE LA SARDANA PEP VENTURA – FIGUERES